

UMJETNA INTELIGENCIJA U POLITICI

Velibor Božić

Umjetna inteligencija (UI) značajno utječe na političke procese i izborne kampanje, nudeći brojne mogućnosti za poboljšanje analize podataka i ciljanih komunikacija s biračima. Uporaba UI alata omogućava političkim strankama i kandidatima da bolje razumiju javno mnijenje i optimiziraju svoje kampanje. Međutim, primjena umjetne inteligencije također donosi značajne rizike, uključujući manipulaciju informacijama, širenje dezinformacija i pristranost, što može ozbiljno ugroziti demokratske procese i povjerenje građana.. Da bi se osigurala odgovorna primjena umjetne inteligencije u politici, potrebno je razviti regulative, etičke smjernice i promicati transparentnost, kao i educirati građane o potencijalnim rizicima. U budućnosti, ravnoteža između inovacija i odgovornosti bit će ključna za očuvanje demokratskih vrednota i integritet izbora, omogućujući umjetnoj inteligenciji da se koristi kao alat za unapređenje društva umjesto sredstva za manipulaciju.

UVOD

Umjetna inteligencija (UI) postaje sve prisutnija u različitim aspektima društvenog života, a njena primjena u politici i izbornim procesima ne ostaje iznimka. Dok UI nudi brojne mogućnosti za unapređenje demokratskog angažmana, analizu podataka i optimizaciju komunikacije između vlasti i građana, istovremeno donosi i značajne rizike. Nažalost, u nekim slučajevima, UI se koristi za manipulaciju, izborne prevare i širenje dezinformacija, što može negativno utjecati na proces donošenja odluka i povjerenje građana u političke institucije. Ovaj tekst istražuje konkretne primjere kako je umjetna inteligencija utjecala na izborne prevare širom svijeta, naglašavajući nužnost etičkih smjernica i regulacija kako bi se osigurala odgovorna primjena ovih tehnologija u političkom kontekstu.

ULOGA UI U POLITICI

Umjetna inteligencija (UI) ima sve značajniju ulogu u politici, a njeni utjecaji se javljaju u nekoliko ključnih područja:

Područje	Objašnjenje
Analiza podataka	UI može analizirati velike količine podataka iz različitih izvora, uključujući javno mnijenje, ankete i društvene mreže. Ove informacije pomažu političkim strategijama i donošenju odluka.
Predikcija i modeliranje	Pomoću algoritama, UI može predvidjeti ishode izbora ili društvenih pokreta, što omogućuje političkim strankama da bolje planiraju svoje kampanje.
Empatija	UI se koristi za analiziranje javnog mnijenja i razumijevanje osjećaja građana, što političarima pomaže da se prilagode potrebama svog biračkog tijela.
Regulacija i etika	Kako se UI sve više koristi, postavlja se pitanje etičkih smjernica i regulacija njene primjene u politici, s fokusom na očuvanje privatnosti i izbjegavanje manipulacije.
Prijenos informacija	Chatbotovi i UI asistenti omogućavaju vođenje javnih dijaloga, pružanje informacija građanima i poboljšanje komunikacije između predstavnika vlasti i građana.

IZAZOVI PRIMJENE UI U POLITICI

Dezinformacije i manipulacija

- UI tehnologije, posebno u smislu generiranja sadržaja, mogu se koristiti za širenje lažnih informacija ili propagande, što može utjecati na javno mnijenje i izbore.

Pristranost algoritama

- Ukoliko su podaci na kojima se treniraju UI sustavi pristrani, rezultati mogu biti također pristrani, što može dovesti do nepoštenog tretmana određenih grupa ili pojedinaca.

Regulacija i pravna pitanja

- Nedostatak regulative u području korištenja UI u politici može dovesti do zloupotrebe. Potrebna su jasna pravila kako bi se osigurala odgovorna uporaba tehnologije.

Transparentnost i odgovornost

- Algoritmi često djeluju kao "crne kutije", što otežava razumijevanje njihovih odluka. To može izazvati nedostatak povjerenja u političke institucije.

Gubitak privatnosti

- Uporaba UI za prikupljanje i analizu osobnih podataka može ugroziti privatnost građana, što postavlja pitanje etičnosti takvih praksi.

Tehnološka ovisnost

- Previše oslanjanje na UI može smanjiti ljudski angažman u političkim procesima, što može dovesti do manje demokratske participacije.

Obrazovanje i kvalifikacije

- Nepojmljivost određenih tehnologija može stvoriti razlike u pristupu i razumijevanju među političarima i građanima, otežavajući njihovo sudjelovanje u procesu.

Etika i moralna pitanja

- Uporaba UI u donošenju političkih odluka postavlja pitanja o moralnoj odgovornosti i etici, posebno kada je riječ o osjetljivim pitanjima.

KAKO PREVLADATI IZAZOVE

Prevladavanje izazova vezanih uz uporabu umjetne inteligencije (UI) u politici zahtijeva proaktivan i višeslojan pristup. Postoji nekoliko strategija koje mogu pomoći u prevladavanju izazova.

Implementacija ovih strategija može značajno doprinijeti odgovornom i etičkom korištenju umjetne inteligencije u politici, istovremeno stvarajući okruženje u kojem se građani osjećaju sigurno i uključeno.

POZITIVNI PRIMJERI PRIMJENE UI U POLITICI

Postoji nekoliko pozitivnih primjera primjene umjetne inteligencije (UI) u politici koji su značajno doprinijeli poboljšanju javne uprave, donošenju odluka i angažmanu građana. Evo nekoliko njih:

Analiza javnog mnijenja: Mnoge političke stranke i organizacije koriste alate temeljen na UI za analizu podataka iz anketa i društvenih mreža kako bi bolje razumjeli osjećaje i potrebe birača, što im pomaže u oblikovanju politika i strategija.

Predviđanje izbora: Uporaba algoritama za analizu prethodnih izbora i demografskih podataka omogućava bolji uvid u moguće izborne ishode, što pomaže strankama u planiranju kampanja i resursa.

Automatizacija usluga građanima: Chatbotovi i virtualni asistenti koriste se u javnim institucijama za odgovaranje na pitanja građana, pružanje informacija o uslugama i olakšavanje pristupa javnim resursima, čime se poboljšava učinkovitost i pristupačnost.

Poboljšanje donošenja odluka: Politike koje koriste alate temeljen na UI za analizu velikih količina podataka mogu donijeti bolje informirane odluke u područjima kao što su zdravstvo, infrastruktura i obrazovanje.

E-glasanje: Neke zemlje istražuju ili su implementirale sustave e-glasanja koristeći UI za poboljšanje sigurnosti i učinkovitosti izbornog procesa, omogućavajući većem broju građana da sudjeluju u izborima.

Upravljanje krizama: Tijekom prirodnih katastrofa ili javnozdravstvenih kriza, UI se koristi za analiziranje podataka i resursa, što pomaže u učinkovitijem upravljanju kriznim situacijama i bržem donošenju odluka.

Prijedlozi politika: Uporaba UI za analizu javnih podataka može pomoći politikama da bolje adresiraju stvarne probleme. Na primjer, analize mogu otkriti što građani smatraju prioritetom, što može dovesti do učinkovitijih javnih politika.

Jačanje transparentnosti: Neki vladini su sustavi implementirali UI alate za analizu podataka u svrhu otkrivanja korupcije ili nepravilnosti, čime se poboljšava transparentnost i odgovornost vlade.

Ovi primjeri pokazuju kako umjetna inteligencija može poboljšati funkcioniranje političkih sustava, povećati angažman građana i pridonijeti donošenju bolje informiranih odluka.

NEGATIVNI PRIMJERI UPORABE UI U POLITICI

Upotreba umjetne inteligencije (UI) u politici također dolazi s raznim negativnim primjerima i rizicima koji mogu imati štetan utjecaj na demokratske procese i društvo u cjelini. Evo nekoliko takvih primjera:

Dezinformacije i lažne vijesti: Uporaba UI alata za generiranje i širenje lažnih vijesti može utjecati na javno mnijenje i izbore. Primjeri uključuju botske mreže koje šire lažne informacije na društvenim mrežama.

Manipulacija društvenim mrežama: Tehnike UI koriste se za analiziranje i ciljanje korisnika putem personaliziranog oglašavanja, što može dovesti do manipulacije biračima tijekom izborne kampanje.

Priistranost algoritama: Algoritmi koji se koriste za analizu podataka mogu odražavati društvene predrasude, što može rezultirati diskriminacijom i nepoštenim tretmanom određenih skupina, poput manjina ili marginaliziranih zajednica.

Nedostatak transparentnosti: Mnoge političke odluke koje se temelje na UI ostaju nejasne i nezapamćene za širu javnost, što može dovesti do gubitka povjerenja u institucije i politike.

Kršenje privatnosti: Prikupljanje i analiza podataka o građanima bez njihovog pristanka može narušiti privatnost pojedinaca i stvoriti osjećaj nesigurnosti i tjeskobe među građanima.

Automatizacija nesretnih odluka: Odluke koje se temelje isključivo na algoritmima bez ljudske prosudbe mogu dovesti do nehumanih ishoda u slučajevima poput socijalnih usluga, gdje su osobni aspekti ključni.

Polarizacija društva: Upotreba UI za ciljanje specifičnih demografskih skupina može potaknuti polarizaciju, jer se informacije oblikuju tako da potvrde postojeće stavove ljudi i ignoriraju suprotna gledišta.

Cyber napadi i sigurnosni rizici: Uporaba UI u cyber operacijama može dovesti do napada na političke sustave i infrastrukturu, što može ometati izbore ili javne usluge.

Oslanjanje na tehnologiju: Prekomjerno oslanjanje na UI sustave može smanjiti ljudsko sudjelovanje u političkim procesima, što može rezultirati smanjenom demokratskom participacijom i angažmanom građana.

Ovi negativni primjeri ukazuju na potrebu za promišljenom i etičkom primjenom umjetne inteligencije u političkom kontekstu, kao i potrebu za regulacijom i nadzorom kako bi se minimizirali rizici i osigurala odgovornost.

PRIMJERI NEGATIVNE UPORABE UI U POLITICI

Tijekom izbora u Sjedinjenim Američkim Državama 2016. godine, otkriveno je da su botske mreže korištene za širenje lažnih informacija i političke propagande putem društvenih mreža. Ovi botovi, koji su često vođeni algoritmima, mogli su manipulirati korisnicima i oblikovati javno mnijenje.

Tvrtka Cambridge Analytica koristila je podatke s Facebooka kako bi analizirala ponašanje birača i oblikovala ciljana oglašavanja tijekom predsjedničkih izbora u SAD-u 2016. i referendumu o

Brexitu. Iako nije izravno riječ o izbornim prevarama, manipulacija podacima i ciljano oglašavanje pokrenuli su etičke i pravne kontroverze.

Tijekom izbora 2019. godine u Indiji, zabilježeni su slučajevi korištenja algoritama za širenje dezinformacija i napada na protivničke kandidate putem društvenih medija, što je pridonijelo polarizaciji biračkog tijela.

U više zemalja, uključujući Brazil, političke stranke koriste podatke o biračima za oblikovanje kampanja i ciljanje specifičnih demografskih skupina putem platformi kao što su Facebook i Instagram. Ove prakse mogu dovesti do selektivnog prenošenja informacija.

U nekoliko slučajeva, tijekom izbora u različitim zemljama, otkriveno je da su raširene lažne informacije i profili korišteni za manipulaciju biračima. Uporaba UI za automatizaciju stvaranja lažnih identiteta na društvenim mrežama povećava mogućnost ovog tipa prevare.

Postoje tehnologije za prepoznavanje lica i biometrijskih podataka koje su mogle biti zlorabljene za manipulaciju identitetima glasača u zemljama s nedovoljno reguliranim izbornim sustavima.

U nekim slučajevima u kojima je uvedeno e-glasanje, pojavili su se strahovi o sigurnosti i mogućim prevarama povezanim s hakerima koji bi mogli koristiti UI alate za ometanje i manipulaciju glasovima.

SITUACIJA U REPUBLICI HRVATSKOJ

Situacija u Hrvatskoj vezana uz uporabu umjetne inteligencije (UI) u politici i društvu općenito razvija se. U tom razvoju osobito su značajni:

Regulacija i zakonodavstvo. Hrvatska, kao članica Europske unije, prati regulative i smjernice EU-a u vezi s umjetnom inteligencijom. Međutim, još uvijek se radi na uspostavljanju jasnijih okvira za primjenu UI, s naglaskom na etičke smjernice i zaštitu privatnosti.

Primjena u javnoj upravi. Neki dijelovi javne uprave koriste alate temeljen na UI za poboljšanje učinkovitosti i usluga. Na primjer, razvoj digitalnih platformi i chatbotova za komunikaciju s građanima postaje sve učestaliji.

Ankete i politička analiza. Političke stranke u Hrvatskoj koriste analizu podataka i alate temeljene na UI za bolje razumijevanje javnog mnijenja i planiranje izbornih kampanja. Međutim, izazovi poput dezinformacija i pristranosti algoritama također su prisutni.

Obrazovanje i svijest. Iako postoji povećano zanimanje za UI u obrazovnim institucijama, potrebno je još raditi na podizanju svijesti o umjetnoj inteligenciji kod šire javnosti, uključujući političare i građane.

Etika i privatnost. Pitanja vezana uz privatnost i zaštitu osobnih podataka postaju sve važnija, posebno s obzirom na primjenu tehnologija koje prikupljaju osobne podatke. Potrebno je osigurati da se građani informiraju o svojim pravima.

Inovacije i istraživanje. Hrvatska se također nastoji pozicionirati kao središte za inovacije i istraživanje u području tehnologije, uključujući umjetnu inteligenciju. Postoji nekoliko inicijativa koje promiču razvoj UI tehnologija unutar istraživačkih institucija i privatnog sektora.

Izbori i politička komunikacija. Tijekom izbornih kampanja, uporaba društvenih mreža i digitalnih alata postaje uobičajeno, što također uključuje aplikacije i platforme temeljen na UI za analizu i ciljanje birača.

Sve u svemu, situacija u Hrvatskoj u vezi s umjetnom inteligencijom u politici predstavlja kombinaciju mogućnosti i izazova. S obzirom na sve veći razvoj tehnologije, potrebna su kontinuirana promišljanja i akcije kako bi se osigurala odgovorna i etička primjena UI.

ZAKLJUČAK

Utjecaj umjetne inteligencije na izborne procese i pojavu izbornih prevara naglašava kompleksnost i dvosjekli mač koji predstavlja ova tehnologija. S jedne strane, umjetna inteligencija nudi neviđene mogućnosti za unapređenje javne uprave, poboljšanje analize podataka i omogućavanje ciljanijih komunikacijskih strategija s biračima. Na primjer, političke stranke i kandidati mogu koristiti UI alate za bolju analizu javnog mnijenja, prilagođavanje politika i optimizaciju izborne kampanje kroz personalizirano oglašavanje. Ove inovacije mogu povećati angažman birača i poboljšati razumijevanje njihovih potreba. S druge strane, izazovi koji proizlaze iz primjene umjetne inteligencije u političkom kontekstu ne smiju se zanemariti. Uporaba UI za manipulaciju informacijama, širenje dezinformacija i ciljanje ranjivih demografskih grupa može ozbiljno ugroziti demokratske procese i povjerenje građana u političke institucije. Primjeri poput kampanje Cambridge Analytica, botskih mreža i algoritamskog ciljanja na društvenim mrežama pokazuju kako tehnologija može biti iskorištena za neetične ciljeve, stvarajući podjelu i polarizaciju u društvu. Kako bismo osigurali odgovornu i etičku primjenu umjetne inteligencije u politici, nužno je razviti sveobuhvatne zakonske okvire i regulative koje će jasno definirati pravila igre. Transparentnost sustava, etičke smjernice te uključivanje različitih dionika u proces donošenja odluka ključni su koraci za uspostavljanje povjerenja. Također, edukacija i podizanje svijesti među građanima o potencijalnim rizicima i prednostima UI tehnologija mogu pomoći u jačanju otpornosti društva na manipulacije. Budućnost umjetne inteligencije u politici ovisi o našoj sposobnosti da uravnotežimo inovacije s potrebom za odgovornošću. Samo kroz promišljenu uporabu tehnologije možemo osloboditi puni potencijal umjetne inteligencije za unapređenje demokratskog procesa, istovremeno štiteći integritet izbora i prava građana. Održavanje vrednota demokracije, pravičnosti i transparentnosti bit će od suštinskog značaja dok se suočavamo s izazovima koje donosi digitalno doba.